

НАРОД

Руководи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарја се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

Окорели велеиздајник

Цирих, 25 октобра

Пангерманистички лист „Латцигер Најесте Нарихтен“ констатује да се помиловани Крамарж није ни најмање изменио; он је увек стари окорели велеиздајник.

Планови Чеха и сада, као и пре, уперени су против Немачке, и постоји озбиљна опасност да чешко питање не постане средње европско питање.

ПРЕОКРЕТ

Ако теза изгледа извештала, истина никада није.

Кад су Немци почели рат против Споразума, Савезници су га прихватили: не зато што су рат желели и тражили, не зато што су Немачку хтели да униште, не зато што су га припремали, већ зато што су се бранили. Пристанак на рат био је поносан и достојанствен: све се укључало, свака политичка борба се притакнула, све је упућено на једну страну, на одбрану на бојном пољу.

У Немачкој је тада настао био делиријум од обести. Култ силе опио је све, сви су се заносили само хунским подвизима, брзим освајањем, потчињавањем света. И тамо није било никаквог унутрашњег политичког покрета јер су сви били фасцинирани сјајем немачког оружја.

Тако се за две године једнако чула лупа оружја и грмљава топова; речи није било, договор нико није тражио. Немци због тога што су мислили да ће им оружје бити корисније а Савезници због тога, што су примили и почели један начин објашњавања и достојанствено нису хтели да га мењају, решени да воде рат до краја, како га доцније не би било.

Звек оружја почео се смањивати. Кад је пропао последњи немачки покушај на Вердену, настао је дефанзиван немачки положај, па ни у њему се Немци нису могли дуго задржати. Убрзо су Французи и Енглези разорили немачку утврђену линију и ослободили знатан део француске територије.

Тада Немци, са ограниченим расуђивањем, почеше да сматрају да су пролили доста крви и починили доста не-

сређе и понудише мир. Знамо како је та понуда примљена: са истом поноситошћу и решеношћу као и објава рата. На заморену звер се гледало истим очима, као раније на побеснелу. Од мира нема ништа, од њега неће бити ништа, док звер живи.

Да ли су у Немачкој одједном постали свесни све опасности, коју за њих значи овај хладан енглески поглед, или нису, не може се тачно знати, али је сигурно да су најпре скривено и збуњено, па отворено и све јасније почели да мисле о свом положају, да дижу глас против онога, што им је била религија. Министарске кризе, дебате у Рајхстагу, бура речиплопила је рику топова на Ипру и на Ени. Саветује се о миру, само питање о миру одлучује све догађаје. Бетман Холвег и Михаелис нису могли мир да пронађу, сад ће се то исто тражити и од Хертлинга.

То је њихово несумњиво право. Али, ван тежње за миром, Немачка гледа, да сав свој вашар пренесе и на друге: да се и код Савезника почне унутрашњи разговор о миру. И слика се добија оваква: У немачком посланству у Берну више стотина »секретара«, уз шпијунирање, врше неуморну пропаганду за мир, ослањајући се на главни штаб у коме су Бетман Холвег, Билон и други, који крстаре по Швајцарској. Идеју о миру требало је пошто пото убацити у унутрашњу политику Савезничких земаља.

На све те смутње и тајне понуде, Савезници су отворено одговорили у својим парламентима, и по томе се може судити, колико је далеко свака опасност

од превременог мира. Немачка је баш постигла обрнут резултат својом тајном акцијом, она је допринела да се манифестује код Савезника иста решеност за борбу до краја, каква је постојала у току целог рата.

Нема сумње, да ће Немачка, по пропасти досадашњих метода, тражити какав нов метод да се се приближи циљу. Али подједнако нема сумње и да ће сва будућа средства бити исте судбине, као и досадашња, јер су немачке намере једном за свагда разголићене. Само дефинитивном војничком победом доћи ће се до трајног и сигурног мира.

ЗВЕЗДИЦЕ

Из Престоне Беседе бугарског краља:

»Смрт моје љубљене супруге краљице Елеоноре бацила је у тугу мене, мој дом и цео бугарски народ...»

У Адреси је, дакле, излишно изјављивати му саучешће.

Гаргантуа

ПУТ АЛБЕРТА ТОМЕ

Женева, 25 окт.

Г. Алберт Тома, бивши министар наоружања, присуствовао је у суботу у Женеву. После подне присуствовао је банкету, на коме су биле кантонске власти и конзули савезничких сила. У вече, у »Викторији Хал«, г. Алберт Тома рекао је, у једном говору, да су организована синдикална удружења за мир, која би се оснивао на праву и правди. Дворана, која је била дупке пуна, приредила је дуге овације бившем француском министру.

СКУПО НАПРЕДОВАЊЕ

Женева, 25 окт.

Листови јављају, да су аустронемачке трупе претрпеле на италијанском фронту врло озбиљне губитке.

Читава одељења јегера, састављена од најбољих елемената, десеткована су.

ХЕРТЛИНГОВ ПРОГРАМ

Берн, 25 окт.

Разговори између новог канцелара и шефова странака отпочели су и настављају се. Званичан извештај каже: Програм новог канцелара јесте јединство у унутрашњим политичким питањима; поверење и солидарност у спољним политичким питањима.

»Бернер Тагвахт« пише, да Кајзер није конференцао са

шефовима парламента пре постављања новог канцелара, што значи да је био под упливом војних шефова.

ВЕНИЗЕЛОС У РИМУ

Атина, 25 окт.

У разговору са г. Орландом, председником министарства, и са г. Соннином, министром спољних послова, Венизелос се дотакао нерешених питања између Италије и Грчке. Пошто су размењали своје погледе ова три политичара потпуно су се сложили у првим основама срдечног пријатељства између обеју земаља. Г. Венизелос је отпутовао из Рима задовољан.

ЧЕШКА ПОЛИТИКА

Цирих, 25. окт.

Чешки народни посланик Расин, којег су аустројске власти осудиле због велеиздаје сада је општом амнестијом помилован и пуштен на слободу. Он пише у »Народни листи« о чешким политичким циљевима.

Он најпре истиче како ништа друго није могло боље одредити положај Чеха, као Немачка агитација за стварање »Мител—Европе« Преко Аустроугарске и Бугарске требала је Немачка триумфално да дође до Персијског залива, преко Цариграда и Багдада.

»Ово је тај идеал, који је немачки народ

поставио себи као циљ у овоме рату — поставља Расин у свом чланку, који је цензура немилосрдно искасапила. Права немачка намера позната је сада целоме свету, јер су је Немци још у почетку рата, опијени уверењем у сигурну победу, открили спремањем ван уставних закона и планом Мител—Европе.

Сада би хтели да прикажу да то није њихов циљ, али је касно. Политика Чеха има само један пут, а тај је води право ка потпуној независности целог чешко словачког народа.

РУМУНСКО ПРИЗНАЊЕ

Женева, 25 окт.

Новодом одликовања српских официра и војника од стране румунског краља »Ендепанданс Румен« донела је један чланак, под насловом »Лавови« у коме са пуно топлих речи говори о првој групи одликотаних српских официра. Чланак се завршава речима: »Легендарни хероји, српски лавови, безгранично дивљење, признање и љубав целог једног братског народа, за који дајете своју крв, окружује вас као невидљиви обмотач. Нека вас она штити у свима борбама, да би вам, кад се рат сврши, овај народ могао доказати, на начин достојан вас и њега, и своје дивљење, и своје признање и своју љубав!«

Вароши—мученици

У Француској постоје три врсте вароши: вароши изван борбене линије, као Ремс, Арас и Вердеј; вароши у непосредној близини фронта; Барле Дик, Шалон и Делкрек; и вароши далеко од ратне опасности.

Вароши Ремс, Арас и Верден заслужиле су да вечно живе у успоменама људи због велике смрти своје. Њихове посестримице су у непосредној близини Немаца, и они их туку кад год им на ум падне, као да су везане за колац. Међу њима је највећа мученица Денкерк. Она је испунила сву машту непријатељеву, која је не оставља на миру ни са копна, ни са мора, ни са неба.

Нарочито кобан за њу био је септембар. Аероплани »Гота« имају само да пређу пут од 30 километара па да је муче. Готово нечујно долећу они преко мора. Жртва је и сувине близу њихових ангара. Нарочито када су погодне ноћи они учестају своје шетње.

Али Денкерк доле ипак живи. Да видимо како. Окна су сва разбијена. Њих не замењују новина, јер би прве идуће ноћи и она била разбијена. На њихова места прикупљају са даске. Незгодно је само што још није пронађено провидно дрво. Ништа више не одваја излоге од улица. Прозлазећи поред њих можете видети шешаре и ципеле, а можете се и рукама уверити о њиховој каквоћи.

Гостионичари и бербери у службују вас под ведрим небом. Све су фасаде на кућама, цркви и стражари испуцале. Црква и стражара задобиле су своје ране од једног упаљеног аутомобила. Шваба верује да је то негово дело и одушевљава се овом паљевином. Становници не губе присуство духа, угледали су се на свога општинског председника, Терквема. Они се вајвише радују киши и ветру, јер знају да их у те дане нико неће узнемиравати те могу спавати на миру.

